

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**İNİSHMAAN'IN SAKATI ADLI OYUNDAKİ BİLLY
KARAKTERİNİN STANİSLAVSKİ YÖNTEMLERİYLE
ÇÖZÜMLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

DENİZ GÖNENÇ SÜMER

İSTANBUL 2009

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK**

**İNİSHMAAN'IN SAKATI ADLI OYUNDAKİ BİLLY
KARAKTERİNİN STANİSLAVSKİ YÖNTEMLERİYLE
ÇÖZÜMLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

DENİZ GÖNENÇ SÜMER

Tez Danışmanı: ÖĞR. GÖR. ZURAB SIKHARULİDZE

İSTANBUL 2009

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK

Tezin Adı: Inishmaan'ın Sakatı Adlı Oyundaki Billy Karakterinin Stanislavski Yöntemleriyle Çözümlemesi

Öğrencinin Adı Soyadı: Deniz Gönenç Sümer

Tezin Savunma Tarihi:

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Enstitümüz tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Selime SEZGİN
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Zurab SIKHARULİDZE
Program Koodinatörü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Zurab SIKHARULİDZE

Tamar KHORAVA

Melih Zafer ARICAN

ÖZET

MARTIN MCDONAGH'IN YAZDIĞI INISHMAAN'IN SAKATI ADLI OYUNDAKİ BİLLY KARAKTERİNİN STANİSLAVSKİ YÖNTEMLERİNE GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ

Sümer, Deniz Gönenç

İleri Oyunculuk

Tez Danışmanı: Zurab Sikharulidze

Haziran, 2009, 37

26 mart 1970 Londra doğumlu Martin McDonagh çağdaş tiyatronun en başarılı isimlerinden biridir. Ailesiyle beraber yazılarını geçirdiği İrlanda hakkında yazdığı oyunlarla tanınan McDonagh aynı zamanda sinemayla da ilgilenmektedir. 2005 yılında yönettiği kısa filmiyle Akademi ödülü kazanan McDonagh aynı zamanda İngiltere Ulusal Tiyatrosu kadrosunda yerleşik oyun yazarı olarak görev yapmaktadır. Yazdığı oyunlarla İngiltere ve Amerika'da pek çok ödül kazanan yazar, 1990'ların ortalarında İngiltere'de ortaya çıkan "In Your Face" akımının öncülerindedir.

Aran adaları üçlemesi olarak bilinen üçlemenin ikinci oyunu olan Inishmaan'ın Sakatı, orta ada anlamına gelen ve çok az bir nüfusa sahip Inishmaan adasında yaşayan ve bu adadan kurtulup Amerika'ya gidebilmek için her şeyi yapabilecek sakat bir çocuğu merkez alarak, adadaki halkın yaşadığı zorlukları ve sıkışmışlığı anlatır. 1934 yılında geçen oyunda film çekmek üzere komşu ada olan Inishmore adasına gelen Robert Flaherty'nin yetenekli gençler araması ve Billy'nin bunu adadan uzaklaşabilmek için bir şans olarak görmesiyle olay örgüsü başlar. Oyundaki karakterler ada yaşamının onlara yaşattığı zorluklar nedeniyle birbirlerine acımasız ve sert davranmaktadır. Sakat bir çocuğun bu sertlikte yaşaması her geçen gün zorlaşmaktadır. Inishmaan'ın sakatı 2007 yılında İstanbul Devlet Tiyatroları tarafından ülkemizde de sahnelenmiştir. Oyunu Türkçeye aynı zamanda yönetmenliğini de üstlenen Ahmet Levendoğlu çevirmiştir.

Konstantin Stanislavski geliştirdiği oyunculuk metoduyla günümüzde oyunculuk eğitiminin temelini oluşturur. Yapay oyunculuklara karşı durarak oyuncunun sahnede hem içsel hem de dışsal olarak gerçekçi düşünmesini öngörür. Inishmaan'ın Sakatı'ndaki Billy karakterini oluşturmanın en doğru yolu oyunu, oyundaki karakterleri ve Billy karakterini gerçekçi olarak ele alarak karakteri çözümlenektir.

Anahtar kelimeler: Martin McDonagh, Inishmaan'ın Sakatı, Konstantin Stanislavski

ABSTRACT

RESOLVING THE CHARACTER BILLY IN MARTIN MCDONAGH'S THE CRIPPLE OF INISHMAAN BY USING THE STANISLAVSKI METHOD

Sümer, Deniz Gönenç

Advanced Acting

Supervisor: Zurab Sikharulidze

June, 2009, 37

Martin McDonagh, born March 26 1970 London, is one of the most successful playwrights of the contemporary theatre. McDonagh is known by the plays he wrote about Ireland where he spent summers with his family. McDonagh is working as a local playwright in Royal National Theatre and he is also interested in film lately. He won many awards in England and US with the plays he wrote and he owns an Academy Award in 2005, which he won by directing a short movie. Martin McDonagh is one of the trailblazers of the 'In Your Face' movement, which arose in the middle 1990s.

The Cripple of Inishmaan, which is the second play of the Aran Trilogy is about a cripple boy's desire to go to US, who lives on the Inishmaan Island where just a few number of inhabitants live. The story tells about the difficulties and constrictions of the islanders' life. The plot starts with Robert Flaherty's arrival to the close by island Inishmore, who looks for young talented people to shoot a film, which seems like a chance for Billy to get away from the island. The other characters on the island are brutal and merciless to each other because of the difficulties of the island life. It gets harder and harder for a cripple boy to live these severe difficulties. The Cripple of Inishmaan was performed in "Istanbul Devlet Tiyatrosu" in 2007, Turkey. Director of this production, Ahmed Levendoğlu, translated the play in Turkish.

The acting method, which Konstantin Stanislavski developed is the basis of today's acting training. He opposes the artificial acting and suggests that the actor should think realistically both internally and externally. The right approach to form the character Billy is to analyze the characters in the play and Billy in a realistic aspect.

Keywords: Martin McDonagh, The Cripple of Inishmaan, Konstantin Stanislavski

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. KONSTANTİN STANİSLAVSKİ.....	2
2.1 KONSTANTİN STANİSLAVSKİ'NİN HAYATI VE ESERLERİ.....	2
2.2 METOT OYUNCULUĞU.....	3
3. MARTIN MCDONAGH.....	5
3.1 MARTIN MCDONAGH'IN HAYATI VE ESERLERİ.....	5
3.2 IN YOUR FACE AKIMI.....	6
4.İNİSHMAAN'IN SAKATI.....	8
4.1 SİNOPSİS.....	8
4.1.1 Sahne 1.....	8
4.1.2 Sahne 2.....	8
4.1.3 Sahne 3.....	9
4.1.4 Sahne 4.....	9
4.1.5 Sahne 5.....	9
4.1.6 Sahne 6.....	10
4.1.7 Sahne 7.....	10
4.1.8 Sahne 8.....	10
4.1.9 Sahne 9.....	11
4.2 OYUNDA YER ALAN KARAKTERLER.....	12
4.3 OYUNUN GEÇTİĞİ YER VE ZAMAN.....	14
4.4 BİLLY KARAKTERİNİN İNCELENMESİ.....	16
5. STANİSLAVSKİ YÖNTEMLERİNİN UYGULANMASI.....	34
5.1 YEDİNCİ SAHNENİN İNCELENMESİ.....	34
5.2 METOT OYUNCULUĞUNUN YEDİNCİ SAHNE ÜZERİNDE UYGULANMASI.....	35

1. GİRİŞ

Martin McDonagh'ın yazdığı İnışmaan'ın Sakatı adlı oyunun tarzı kara komedi olarak belirlenmiştir. Fakat "In Your Face" akımının taşıdığı şiddet ve acımasızlık gibi öğelerle birleşmiştir. Bu oyunu bir komedi olarak ele alıp sadece seyirciyi güldürmek amaçlı yapılabilecek yapay oyunculuklar, yazarın hayal gücüne ve kurgusuna ters düşecektir. Bu çalışmada, Billy rolünün Stanislavski yöntemlerine göre çalışılmasının daha doğru olacağı savunulmaktadır. Bu rolü gerçeklikten uzak bir şekilde yaratmak kurgulanan oyunu tamamıyla bozmak olacaktır; çünkü yapay ve içsel olmayan bir oyunculukla, yazarın verdiği eleştiriler seyirciye aktarılamayacak ve seyirci oyundan uzaklaştırılacaktır. Bir karakteri yaratmadan önce oyuncunun, yazar, yazarın dönemi, etkisi altında olduğu akım, çağdaş yazarları ve çalışılan oyun hakkında detaylı bir araştırma yapması gerekmektedir. Böylece yazarın anlatmak istediğini, oyunun ideasını ve sahnelerin amaçlarını çok daha doğru bir şekilde ortaya çıkarabilir. Stanislavski'nin yarattığı metotları kullanarak, karakterin ve sahnelerin amacını en doğru şekilde oluşturmak gerekir. Bu çalışmanın amacı oyunu, yazarı ve oyundaki karakterleri inceleyip daha sonra oyunun yedinci sahnesini örnek göstererek Billy karakterinin çözümlemesini yapmak ve bu karakterin metot oyuncululuğu kullanılarak yaratılmasının doğru olacağını göstermektir.

2. KONSTANTİN STANİSLAVSKİ

2.1 KONSTANTİN STANİSLAVSKİ’NİN HAYATI VE ESERLERİ

5 Ocak 1863 yılında Moskova’da dünyaya gelen Konstantin Sergeyeviç Alekseyev Stanislavski, 1877 yılında amatör olarak tiyatro oyunculuğuna başladı. Birçok tiyatrodaki görev aldıktan sonra 35 yaşındayken Moskova Sanat Tiyatrosunun kurucuları arasında yer aldı. Çehov başta olmak üzere pek çok önemli yazarın eserlerini çalışarak büyük bir ün kazandı. Kuşkusuz bu başarısındaki en büyük pay naturalist tiyatroya karşı çıkarak, realist tiyatronun öncülerinden olmasındadır. Stanislavski’ye göre yaşam somut gerçeklere göre yansıtılmalıydı; fakat bu yüzeysel ve yapay bir oyunculukla yapılamazdı. Karakterin fiziksel yapısı kadar duygusal devinimleri de önemliydi. Stanislavski’den önce oyunculuk eğitimi veren okullar öğrencilerini şan, bale, diksiyon ve eskrim gibi dışsal donanımlar öğreterek mezun ediyorlardı. Sahnede insan ruhunun var edilmesi gerektiğini düşünen Stanislavski oyuncunun iç mekanizmasına daha çok önem verdi. Günümüzde oyunculuk eğitimi veren pek çok okul da Stanislavski’nin oluşturduğu “metot oyunculuğu” olarak adlandırabileceğimiz sistemi kullanarak sanatçı adaylarını yetiştirmektedir. Stanislavski oluşturduğu sistemin mutlak doğru olmadığını; fakat mutlak doğruya ancak bu sistemin geliştirilmesiyle ulaşılabilirliğini belirtmiştir.

Rusya’da 1905 ve 1917 devrimlerini yaşayan ünlü sanatçı, kısa süreli alışma dönemleri dışında sanat hayatından hiçbir zaman kopmamıştır. Yıllardır oyuncuların el kitabı haline gelmiş olan ve onlara yol gösteren “Bir Karakter Yaratmak”, “Bir Rol Yaratmak” ve “Bir Aktör Hazırlanıyor” isimli yapıtlarının yanı sıra otobiyografi olarak nitelenebilecek “Sanat Yaşamım” adlı kitabı yazmıştır. 7 Ağustos 1938 yılında hayata gözerini yuman Konstantin Stanislavski, dünya tiyatrosunda yepyeni bir pencere açmış olan çok önemli bir oyuncu ve yönetmendir.

2.2 METOT OYUNCULUĞU

Stanislavski'nin oluşturduğu sisteme göre sahnedeki oyuncu, gelişen doğal bir duruma refleks olarak doğal bir tepki vermelidir. Yaratılan rolün yapay olmaması için oyuncu kendinden yola çıkmalıdır. İç aksiyon, sihirli ben olsaydım, hayal gücü, yoğunlaşma, amaçlar, gerçeklik duygusu ve coşku belleği yöntemin iç mekanizmasını oluştururlar. Bir oyuncunun iç aksiyonunun kesintisiz bir çizgi halinde oluşması gerekmektedir. Oyuncu sahnenin bir köşesinde hiç konuşmadan otursa bile iç aksiyonunun devam etmesi gerekir. Oyuncu ile bir başka oyuncu arasında veya oyuncu ile seyirci arasında duygu alışverişinin gerçekleştirilmesi ancak bu sayede oluşabilir. Sihirli ben olsaydım olarak bilinen teknik ise bir rol çalışırken oyuncuyu yaratmaya ve düşünmeye iten bir güçtür. "Eğer o karakterin yerinde ben olsaydım ne yapardım?" sorusunu kendine yöneltten oyuncu hem doğal bir duruma doğal bir tepki verebilme şansını elde eder, hem de yazarın veya yönetmenin yorumunun dışına çıkmadan kendi içinden bir karakter yaratabilir. Temelde bir oyuncunun sahip olması gereken en önemli yetisi kuşkusuz hayal gücüdür. Kendini rol kişinin yerine koyarak gerçekleştirdiği tepkilerini ancak hayal gücüyle birleştirebilirse bir karakter yaratabilir. Yöntemin iç mekanizmasını oluşturan bir diğer unsur olan yoğunlaşmanın ise; oyuncunun kendi seçimi ve iradesiyle dikkatini istediği yerde toplayabilmesi anlamına geldiğini savunur Stanislavski. Oyuncu, kendine en yakın alanın oluşturduğu bir dikkat çemberi oluşturmalıdır. Buna küçük dikkat çemberi denir. Orta dikkat çemberi olarak biraz daha geniş bir alanı ele almalıdır. Büyük dikkat çemberi ise bütün sahneyi kapsayan alandır. Bu üç dikkat çemberi sayesinde oyuncu dikkatini istediği yerde istediği oranda tutabilecektir. Bir oyuncunun çalıştığı oyunu rahat ve doğru çözümleyebilmesinin yolu ise oyunun ideasını, sahnelerin amaçlarını ve karakterin sahnedeki amaçlarını saptamasıdır. Coşku belleği ise insanın farklı etkenlerle yaşadığı duyguları tuttuğu bellektir. Oyuncu yabancı olduğu ruh halini yansıtabilmek için coşku belleğine başvurur ve karakterin yaşadığına uygun bir anısını hatırlayarak bunu yansıtabilir. Yöntemin dış mekanizmasını ise fiziksel yapılanma, denetim, konuşma ve tempo oluşturmaktadır. Bir oyuncu ne kadar çalışırsa çalışsın, sesini ve gövdesini doğru kullanamadığı sürece rolünü seyirciye yeterince yansıtamaz. Oyuncu kaslarını devamlı gevşek tutmaya çalışarak rol kişinin fiziksel yapısını ortaya çıkarmalıdır. Gerçekleştireceği gereksiz jest ve mimikler bu

fiziksel yapının oluşmasını engelleyecektir. Bu yüzden hareketlerini denetim altında tutması gerekmektedir. Oyuncuya doğal gelebilecek hareketler hem karakterin hem de oyunun çizgisini bozarak anlamsız bir abartma yaratabilir. Diksiyon oyunculukta çok önemli bir yere sahiptir. Her seyirci sahnedeki her konuşmayı rahatça duyabilmeli ve anlayabilmelidir. Bunun için bir aktörün, dilinin özelliklerini iyi bilmesi gerekmektedir. Stanislavski'ye göre doğru tempo, oyunun gerektirdiği koşulların dikkate alınması ve rol kişisiyle gerekli yaklaşımların sağlanması ile kendiliğinden oluşacaktır. Metot oyunculduğuna göre bir oyuncu bir oyuna hazırlanırken oyunun yazarı, oyunun dönemi, oyunun ideası, sahnelerin amaçları ve karakterin amaçları hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

3. MARTİN MCDONAGH

3.1 MARTİN MCDONAGH'IN HAYATI VE ESERLERİ

26 Mart 1970 Londra doğumlu olan Martin McDonagh'ın babası inşaat işçisi, annesi ise temizlik görevlisidir. Güney Londra'da yaşayan McDonagh ailesi her yaz akrabalarını görmek için İrlanda'ya giderdi. Bu tatillerden çok etkilendiğini, İrlanda'da hiç yaşamamış olmasına karşın yazdığı oyunların çoğunluğunun İrlanda'da geçmesinden anlayabiliriz. Ailesi İrlanda'ya döndükten sonra pek çok iş değiştiren McDonagh, kalan zamanlarında kısa hikayeler yazmaya başladı. Film yapımcılarına gönderdiği hikayelerinden bazıları radyo tiyatrosu olarak kabul edilse de onun akli hep sinemadaydı. "In Your Face" adı verilen yeni bir akımın en önemli yazarlarından biridir.

McDonagh "karanlık güldürüler" olarak tanımladığı ve tümü, güldürünün yanı sıra umarsızlık ve şiddet öğeleriyle oluşturulmuş oyunlarının ilk altısını, iki üçleme düzeneğinde gerçekleştirdi. Yazdığı ilk oyun "Leenane'in Güzellik Kraliçesi"dir. 1996 yılında İrlanda Druid tiyatrosunda sahnelenmeye başlanan "Leenane'in Güzellik Kraliçesi", kırk yaşındaki, hiç evlenmemiş ve Amerika'ya gitme hayalleriyle yaşayan Maureen ile beraber yaşadığı annesinin bu hayalini engellemek için yaptıklarından yola çıkarak İrlanda halkının zorlu yaşamlarını ve sıkışmışlıklarını anlatır. Bundan iki sene sonra Broadway'de sahnelenen oyun McDonagh'a Tony ödüllerine adaylık getirdi. İstanbul Devlet Tiyatroları tarafından 2001'de ülkemizde de sahnelenmeye başlanan oyun yedi sene boyunca büyük bir başarıyla devam etmiş ve pek çok ödül kazanmıştır. Galway üçlemesinin diğer iki oyunu "Connemara'da Bir Kafatası" ve "Yalnız Batı" 1997 yılında Galway'de sahnelendi. Bu üçlemeden sonra yine yazlarını geçirdiği İrlanda'yı anlatan bir üçleme yazdı. "Aran Adaları Üçlemesi" adı verilen oyunlar Inishmore, Inishmaan ve Inisheer isimlerindeki adacıklardan oluşan Aran adalarında geçer. Bu üçlemenin ardından yazmaya bir süre ara veren McDonagh, 1994 yılında yazmış olduğu "Yastık Adam" adlı oyunu üzerinde tekrar çalışmaya başlayarak,yazdıktan on yıl sonra yayımladı. 2004 yılında Laurence Olivier ödülü

kazandığı “Yastık Adam”, diğer oyunlarının aksine mekanı ve zamanı belirlenmemiş son derece sert bir oyundur.

McDonagh, 1996’da yazdığı ilk oyunu “Leenane’in Güzellik Kraliçesi” ertesini yıl Londra’da sahnelendiğinde Shakespeare’den beri aynı yıl içinde söz konusu kentte dört oyunu birden sahnelenen o yaştaki ilk oyun yazarı olarak tarihe geçti. İngiltere’nin Krallık Ulusal Tiyatrosu (Royal National Theatre) kadrosunda yerleşik oyun yazarı olarak görev yapmaya değer görülen sınırlı sayıda yazar arasında yer aldı. Bundan sonra oyun yazmayı bırakıp sinemaya yönelen Martin McDonagh, 2005 yılında “Altı Patlar” adlı kısa filmiyle ilk yönetmenlik denemesinde Akademi ödülü almayı başardı. 2008 yılında “In Bruges” adlı uzun metraj filmiyle yeniden Akademi ödüllerine aday gösterildi

3.2 ” IN YOUR FACE ” AKIMI

Bazı eleştirmenleri artık farkı bir akımın oluşamayacağını iddia ettiği bir dönemde Büyük Britanya’da ortaya çıkan “In Your Face” akımının öncülerinden biri de Martin McDonagh’dır. Türkçeye “suratına” veya “yüzüne karşı” olarak çevrilen akımın isim babası İngiliz eleştirmen Aleks Sierz’dir. Aleks Sierz daha sonradan bu akımın devamının gelmediğini belirtmiş olsa da pek çok yazar bu akımın etkisinde olduğunu söylemektedir. 1990’larda ortaya çıkan bu akımın genel çerçevesi Sarah Kane’in 1995 yılında yazdığı “Blasted” adlı oyunuyla şekillendi. 1999 yılında intihar eden Sarah Kane, Mark Ravenhill ve Anthony Neilson ile beraber “In Your Face” akımının “Büyük Üçlüsü”nü oluşturdu. Bu akımdan etkilenen yazarların yazdığı oyunların özelliği ise karamsarlık, vahşet, işkence, tecavüz, uyuşturucu ve eşcinsellik gibi konuları cesurca işlemesidir. Sahnede gerçekleştirilen her şey çok gerçekçi ve rahatsız edici olmalıdır. Seyirci birdenbire kendini bu çıplaklığın ve vahşetin içinde bulmalıdır ve çıkıp gitmek isteyecek kadar rahatsız olmalıdır. Ülkemizde Murat Daltaban’ın kurucusu olduğu Dot tiyatrosunun benimsediği tiyatro akımıdır. Bunun dışında Martin McDonagh’ın yazdığı “Inishmore’lu Yüzbaşı” oyunu Kenter tiyatrosu, ”Leenane’in Güzellik Kraliçesi” ve “Inishmaan’ın Sakatı” ile Martin Crimp’in “Kır” adlı oyunu İstanbul Devlet Tiyatroları

tarafından oynanmıştır. Martin McDonagh'ın bazı oyunlarını kara komedi olarak tanımlamamız daha doğru olsa da, "In Your Face" akımını önemi ölçüde geliştiren yazarlardan biri olduğunu da inkar etmemek gerekir. Bu akımdan etkilenen yazarlardan, bahsedilen isimler dışında Philip Ridley, Irvine Welsh, Kate Ashfield ve David Farr gibi yazarları örnek olarak gösterebiliriz.

4. INISHMAAN'IN SAKATI

4.1 SİNOPSİS

4.1.1 Sahne 1

İlk sahne Kate ve Eileen'in beraber çalıştıklarını anladığımız bakkal dükkanında geçer. Sahnenin başındaki diyaloglar bize oyundaki karakterleri anlatmaktadır. Bu süreçte Billy'nin göğsünde bir rahatsızlık olduğunu ve doktorla randevusu olduğunu öğreniriz. Helen'in yumurtacının yanında çalışan güzel bir kız olduğundan ve kardeşi Bartley'nin biraz saf bir çocuk olduğundan bahsederler. Johnny'nin sahneye girmesiyle sahne birden hareketlenir. Ardından Billy dükkana girer ve Johnny'nin haberlerini dinlemeye başlar. İki önemsiz haberinden sonra Johnny büyük haberini anlatmaya başlar. Hollywood'dan gelen bir yönetmenin komşu ada olan Inishmore'da bir film çekeceğini ve yerlileri de oynatacağını söyler. Bunun üzerine Billy hayallere dalar. Artık tek isteği bu filmde oynamak ve kendini gösterip Amerika'ya gidebilmektir. Billy kendi içine kapanmışken, teyzeleri çocuğun anne ve babasının ölmesi hakkında konuşurlar.

4.1.2 Sahne 2

Bartley ve Helen dükkana gelirler. Bartley Inishmor'a yapacakları yolculuk için şeker almak istediğini söyler. Billy bunu duyunca hemen nasıl gideceklerini sorar. Helen BobbyBobby'nin kayığıyla onları karşıya geçireceğini söyleyince gidip Bobby'le konuşmaya karar verir. Helen Billy'nin anne ve babasının sırf böyle sakat bir oğlandan kaçmak için intihar ettiklerini ve bu kolu ve bacağıyla herhangi bir filmde asla oynayamayacağını söyler. Helen'dan bunları duymak Billy'i üzdüğü için zaman zaman duyduğumuz öksürmeleri artar ve ciğerlerinden hırıltılar gelmeye başlar. Artık kararını vermiştir, öyle ya da böyle Inishmore'a gidecektir.

4.1.3 Sahne 3

Adanın en meraklı adamı Johnny, iskeleye Bobby'nin yanına gelir. Nereye gitmek için hazırlandığını öğrenmek için ne kadar uğraşsa da Bobby'nin ağzından laf alamaz. Bunun üzerine Johnny Bobby'nin kendisine hiç haber vermediğinden yakınarak çıkar. Hemen arkasından iskeleye Billy gelir. Bilmesine rağmen haberi yokmuş gibi davranarak nereye gitmek için hazırlandığını öğrenir. Bobby'den onu da Inishmore'a götürmesini istediğinde, hayır cevabını alır. Bobby'e göre tekneye sakat bir oğlan almak uğursuzluktur. Bunun üzerine öksürerek paltosunun cebinden bir mektup çıkarır. Mektup doktor McSharry'den gelmektedir ve üzerinde Billy'nin verem hastası olduğu yazmaktadır. Billy'nin yalnızca üç ayı kalmıştır. Eşini de veremden kaybettiğini anlatan Bobby, Billy'i Inishmore'a götürmeye karar verir. Olan biteni dinlemiş olan Johnny birden sahneye girerek mektubu kendine vermezse herkese sırlarını anlatmakla Bobby'i tehdit eder. Bunun üzerine Bobby Billy'den taş getirmesini ister ve Johnny'nin kafasına taşla vurmaya başlar. Johnny arkasına bakmadan kaçtıktan sonra Bobby, Billy'e sabah sekizde iskelede olmasını söyler.

4.1.4 Sahne 4

Johnny'i evde kafasında sargılarla görürüz. Doktor Mammy'i muayene ederken Johnny de ona Billy'nin hastalığıyla ilgili sorular sormaktadır. Doktor bunlara cevap vermez ve Mammy'e hala içki içip içmediğini sorar. Aldığı cevap üzerine Johnny'nin ölmesini sağlamak amacıyla ona devamlı içki içirdiğini öğrenir. Tam doktor çıkmak üzereyken Johnny Billy'nin Inishmore'a film çekimine gittiğini söyler. Bunun üzerine doktor geri döner ve Billy'nin bir sorunu olmadığını, film çekiminin ise dün bittiğini belirtir.

4.1.5 Sahne 5

Kate'i bakkal dükkanının tezgahında kendi kendine konuşurken görürüz. Meraktan delirmiştir ve Billy hiç mektup yazmadığı için söylenmektedir. Eileen'le Kate, Billy'nin Helen'a aşık olduğunu düşünmektedirler. Johnny dükkana girer ve yine önemsiz iki haberden sonra Bobby'nin iskeleye yanaşmakta olduğunu; fakat yalnızca Bartley ve Helen'ın teknede olduklarını söyler. Kate artık Billy'nin öldüğüne inanmaya başlamıştır. Johnny Bobby'i polise şikayet etmek için gittikten hemen sonra Bobby

gelir. Billy'nin Hollywood'da çekilecek bir filmde bir sakat rolünü oynamak için seçildiğini ve yönetmen tarafından Amerika'ya gittiğini söyler. Billy'nin yazdığı bir mektubu teyzelerine verir ve bunun Billy'nin hayatı olduğunu ve kararlarına saygı göstermeleri gerektiğini söyledikten sonra çıkar. Bu iyi habere rağmen teyzeleri hala Billy'i bir daha göremeyeceklerini düşünmektedirler.

4.1.6 Sahne 6

Helen ve Bartley dükkanda beklemektedirler. Helen, Billy'nin çoktan ölmüş olabileceğini teyzelerine anlatmaları gerektiğini söyler; fakat Bartley onun bu düşüncesine katılmamaktadır. Helen ve Bartley her zamanki gibi kavga etmeye başlarlar ve Helen dükkana getirdiği yumurtaları Bartley'nin üzerinde kırmaya başlar. Duvarda asılı olan Inishmore'da çekilen Aranlı Adam filminin afişine bakan Helen kendini oynatmadıkları için çok kızgındır. Hele kendi yerine sakat bir çocuğun Amerika'ya film yıldızı olmaya gitmesini hazmedememektedir. Sahnenin sonunda dükkana gelen Kate ise artık taşlarla konuşmaya başlamıştır.

4.1.7 Sahne 7

Bir otel odasında Billy ağlamakta ve devamlı öksürmektedir. Sanki karşısında annesi varmış gibi onunla konuşmaya başlamıştır. Zaman zaman duraklamakta ve hırıltıları gittikçe artmaktadır. Uyumadan önce ağlayarak dua eder. Öksürmesi gittikçe artar ve acı vermeye başlar. Nefes alamaz hale gelir, son bir çığlıkla hareketsiz kalır.

4.1.8 Sahne 8

Ada halkı kilisede dizilmiş oturmaktadır. Önlerindeki bir perde de Aranlı Adam filmi gösterilmektedir. Her zamanki gibi herkes birbiriyle tartışmakta ve birbirini tartaklamaktadır. Johnny, Billy'nin verem olduğunu ağzından kaçırınca Bobby onu sürükleyerek dışarı çıkarır. Eileen'in sorması üzerine Mammy, Billy'nin Bobby'e verdiği mektubu anlatır. Film bittikten sonra etraf kararır ve Billy'nin silüeti perdenin arkasından görünür. Billy'nin veremden öldüğüne inanan teyzeleri çok şaşırır. Billy, Amerika'da bir filme seçildiğini; fakat onları özlediği için bu teklifi reddettiğini söyler. Doktorun ağzından bir mektup yazarak Bobby'i kandırdığını itiraf eder. Herkes

kiliseden çıktıktan sonra Billy sinema perdesine üzüntüyle bakar. Bobby içeri girer. Billy çok korkmuştur. Bobby'e aslında kötü bir oyuncu olduğu için ona rol vermediklerini ve evine yolladıklarını söyler. Bu adadan kurtulmasının tek yolunun ona yalan söylemek olduğunu açıklar ve özür diler. Bobby ceketinden çıkardığı demir bir sopayla Billy'i dövmeğe başlar.

4.1.9 Sahne 9

Doktor Billy'nin yaralarını temizlemektedir. Billy ısrarla anne ve babasının nasıl öldüğünü sormaktadır ama bir cevap alamaz. Doktor göğsünü tekrar muayene eder ve gerçekten verem olduğunu söyler. Johnny gelince aynı soruları ona yöneltmeye başlar. Johnny bir süre düşündükten sonra cevap vermeye karar verir. Billy'nin doğduğunda çok hasta olduğunu ve tedavisi için ailesinin paraya ihtiyaçları olduğunu söyler. Bu parayı elde etmenin tek yolu da sağlık sigortasından geçmektedir. Billy'nin kurtulması için intihar ettiklerini ve sağlık sigortasından gelen parayla da Billy'nin tedavi olduğunu söyleyip çıkar. Billy çok mutludur. Helen dükkana girer ve Billy'nin yaralarına bakmak ister. Billy Helen'a ondan hoşlandığını söylemeye karar verir ve bir ara yürüyüşe çıkmak isteyip istemediğini sorar. Helen Billy'nin yürürken ona asla yetişemeyeceğini söyler ve gülerek dükkandan çıkar. Billy öksürmeye başlar ve asla bir kadınla birlikte olamayacağını düşünmektedir. Sinirli bir şekilde odasına girer. Teyzeleri dükkanı temizlemeye koyulurlar. Konuşmalarından Billy'nin anne ve babasının hikayesinin Johnny'nin anlattığı gibi olmadığını öğreniriz. Aslında Billy'i bir çuvalın içine koyup denize atmışlardır ve onu Johnny bulup kurtarmıştır. Teyzeleri de yatmaya gittikten sonra, Billy odasından dışarı çıkar. Ağlayarak konservelerin bulunduğu tezgaha gider ve konserveleri bir çuvala doldurmaya başlar. Çuvalı eline bağladıktan sonra kapıya yönelir. Tam bu sırada kapı çalınır ve Billy elindeki çuvalı saklayarak kapıyı açar. Gelen Helen'dır. Billy ile bir akşam yürüyüşüne çıkmayı kabul eder ve çıkarken Billy'i öper. Billy hayatındaki en büyük mutluluğu yaşamaktadır. Hemen çuvaldaki konserveleri yerlerine dizer. Gülümseyerek odasına doğru giderken tekrar öksürmeye başlar. Elini ağzından çektiğinde elinin kanla kaplı olduğunu görür. Gülümsemesi yüzünden kaybolur ve yavaşça odasına girer.

4.2 OYUNDA YER ALAN KARAKTERLER

Oyuncu, bir karakter yaratımı öncesi araştırmalarında oynadığı oyundaki her karakteri detaylı olarak incelemelidir. Bu şekilde yazarın karakterleri oluşturmaktaki amacını algılayarak, her karakterin bu amaca nasıl hizmet ettiğini öğrenebilir. Böylece hem kendi yarattığı karakterin oyunun çizgisinin dışına çıkmasını engellemiş olur hem de karakterinin amacını bulması kolaylaşır. Bu yüzden oyundaki karakterleri genel hatlarıyla açıklamak doğru olacaktır.

Kate: Altmışlı yaşların ortalarındadır. Eileen'in kız kardeşidir. Oyundaki bütün karakterler gibi bu adada sıkışmışlığın yarattığı psikolojik sorunları vardır. Kendini kötü hissettiği zamanlar eline bir taş alıp onunla konuşmaya başlar ve sürekli aynı sözcükleri tekrar eder. Aslında oyundaki karakterler içinde en sakin ve naif olanıdır. Ablasıyla tartıştığı yerler haricinde sinirlendiği görülmez. Billy'e karşı duyduğu sevgi ve acıma hissi onu Billy'nin bütün yalanlarına inanır hale getirir. Gerçekten Billy'nin sakatlığına rağmen yakışıklı olduğuna ve birgün sevgisini hak edecek bir kızla birlikte olacağına inanmaktadır. Ablasıyla dertleşirken herkesin arkasından kötü sözler sarf eder; fakat kimseye kaba davranamaz. Zaten onun kusuru da dedikoducu olmasıdır.

Eileen: Altmışlı yaşların sonunda olan Eileen, Kate'in ablasıdır. Mutsuzluğunu yemek yiyerek gidermeye çalışır. Amerika'dan getirdikleri şekerleri daha tezgaha koymadan bitirir. Kız kardeşine nazaran daha baskın bir tiptir. Bakkal dükkanını Eileen çekip çevirmektedir. Billy'i çok sevmektedir; fakat Kate'in aksine ona karşı kibar şefkatli davranmaz. Sinirlendiği zaman Billy'e vurmaktan çekinmez. Billy Amerika'dan geldiğinde bile onunla özlem gidermek yerine onu azarlar ve ona küser. İrlanda'nın zor yaşam şartlarını düşünürsek yazarın teyzelerden büyük olanı daha sert ve acımasız oluşturmasını anlamak mümkündür. Bir kazancı varsa çok kibarlaşır; fakat herhangi bir kazancı olmayacaksa herkesi dükkandan kovabilir. Oyundaki karakterler içinde en dindar olandır.

Johnny Pateen Mike: Altmışlı yaşların ortalarında, tek işi dedikodu yapmak ve insanlara hikayeler anlatmak olan bir adamdır. Billy'e çok kötü davranır ve vakit buldukça onu aşağılar; fakat bunun nedeni onu sevmemesi değil, diğer karakterler gibi sert ve ağzına geleni söyleyen bir adam olmasıdır. Son sahnede Billy'i kurtaranın o olduğu ortaya

çıkana kadar sadece ortalığı karıştıran kötü niyetli biri olarak görünmektedir. Babası öldükten sonra annesiyle yaşamaya devam etmiştir. Babasından kalan parayı Billy'nin tedavi masrafları için harcamıştır ve bunun hesabını annesine bir türlü verememektedir. Kendinden başka kimseye değer vermez ve geçimini insanlar hakkında dedikodu yapıp karşılığında yiyecek isteyerek sağlar. Adadaki herkese içki içmesi yasak olan annesine bol bol alkol vererek onu öldürmeye çalıştığını söyler; fakat bunun asıl sebebi annesine hayır diyememesi ve onun mutlu olmasını istemesidir. Bobby'den çok korkar çünkü sık sık ondan dayak yer.

Bartley: On altı yaşında saf bir çocuktur. Büyük bir Amerika hayranıdır. Amerika'dan gelen şekerler, kıyafetler ve teleskoplar en çok ilgi duyduğu şeylerdir. Helen'dan ne kadar şiddet görse de onu sinirlendirmek onun için büyük bir eğlencedir. Billy'le alay etmekten çekinmez; fakat onu arkadaşı olarak görür ve ona destek olmaya çalışır. Pek çok karakter gibi bol bol küfür eder. Kurallara ablasından daha çok uymaya çalışır.

Helen: On sekiz yaşında güzel bir kızdır. Oyundaki karakterler içinde en sert, en sivri dilli, en umursamaz ve en çıkarıcı olandır. Adadaki herkese şiddet uygular. Para karşılığı hayvanları öldürür, istediklerini elde etmek için erkeklerle öpüşür. Billy'e karşı çok acımasızdır; fakat oyunun sonunda oyun boyunca çizilen karaktere zıt bir şekilde hiçbir karşılık beklemeden Billy'i öper. Bunu Billy'e olan aşkından değil, içinde uyanan acıma hissinden yapar. Adadaki papazlara bile rahatça küfür edebilmesi ve yanında çalıştığı yumurtacının gönderdiği yumurtaları devamlı kırması nedeniyle Eileen tarafından pek sevilmez.

Babbybobby: Otuzlu yaşların başlarında, oldukça iri ve yakışıklı bir adamdır. Adanın başlıca geçim kaynaklarından olan balıkçılıkla uğraşmaktadır. Adadaki herkes rahatça şiddete başvurmaktadır; fakat Bobby, sakat bir çocuğu demir bir sopayla dövebilecek kadar acımasızdır. Eşini veremden kaybettiği için Billy'nin yalanına kolayca inanmış ve çok duygulanmıştır. 3. Sahnede çok yumuşak kalpli olarak gördüğümüz Bobby'i oyunun sonlarında gözü dönmüş bir şekilde görürüz. Zeki bir adam olmadığını kendi de bilmektedir.

Doktor McSharry: Kırklı yaşların başındadır. Adadaki en sağduyulu adamdır. Diğer karakterlerin aksine şiddeti ve küfür etmeyi sevmez. Adadaki tek doktor olduğu için adı

oyunda genellikle doktor olarak geçer. Biily'e acımaz veya ona küçümsemez, bu hastalığının doğuştan olduğunu ve bununla beraber yaşamayı öğrenmesi gerektiğini söyler.

Mammy: Doksanlı yaşların başlarında olan Mammy, Johnny'nin annesidir. Oyunda gerçek adı geçmez. Bunun yerine adadakiler ona İngilizce anne anlamına gelen Mammy veya bayan O'Dougal diye hitap ederler. Bobby gibi balıkçı olan kocasını köpekbalığı saldırısı sırasında kaybetmiş ve kendini alkole vermiştir. Billy ile aynı sahnede hiç bulunmazlar; ama kendi hayatını sakat çocuğun hayatıyla kıyasladığını ve Billy için çok üzüldüğünü konuşmalarından öğreniriz.

4.3 OYUNUN GEÇTİĞİ YER VE ZAMAN

Oyun, “ortadaki ada” anlamına gelen Inishmaan adasında geçer. Üç adadan oluşan ve Aran adaları olarak bilinen bölgede Inisheer ve Inishmore adaları arasında yer alan Inishmaan adasında çoğunlukla Keltçe konuşulmaktadır. Aran adaları Güney İrlanda'nın batısında yer alan Galway körfezinde bulunmaktadır. İdari yönetim olarak da Galway'e bağlıdır. Atlas okyanusunda bulunan bu adalarda geçim tarım ve hayvancılıkla sağlanır. Tarım yapılacak alanın kısıtlı olmasından ve bitki örtüsünden ötürü çoğunlukla patates yetişir. Adada yaşayan erkekler genellikle balıkçılıkla uğraşır. Inishmaan adasının nüfusu 160 kişiden oluşur. Zor şartlarda yaşamaya alışkın olan ada halkı elektrikle ancak 1975 yılında tanışabilmiştir. Komşu adaları Inishmore ve Inisheer kadar turistlerin ilgi odağı olmayan Inishmaan adasında demir çağından kalma hisarlar bulunmaktadır. Robert Flaherty'nin yapımcısı ve yönetmeni olduğu Aranlı Adam (Man Of Aran) Inishmore adasındaki zorlu yaşamı anlatan siyah beyaz bir filmidir. Inishmaan'ın sakatı bu filmin çekildiği 1934 yılında Inishmaan adasında geçer.

JOHNNY: (duraklama) Amerika'nın Kaliforniya'sının Hollywood'undan geliyorlar, başlarında Robert Flaherty adında, en ünlü ve en varlıklı Yanki'lerden biri olmak üzere. Geliyorlar, oraya, Inishmore'a geliyorlar ve niçin geliyorlar? Ben size söyleyeyim, niçin geliyorlar. Beyaz perde için bir sinema filmi yapmaya, ki bu film bir milyon doların üstünde paraya çıkacak, bütün dünyada gösterilecek, yaşam adalarımızda nasıl

yaşanyor onu gösterecek, rol almaları için seçilecek olan her bir kimseyi film yıldızları yapacak ve sonra onları Hollywood'a geri götürecektir ve onları çalıştırmadan yaşatacak, ya da işte surf oyunculuk işi vererek ki bu da zaten iş sayılmaz, altı üstü konuşmak olduğundan. Biliyorum ki Colman King'i bir rol için seçmişler bile haftada yüz dolara, ve eğer Colman King bir filmde bir rol oynayabiliyorsa, herhangi biri bir filmde bir rol oynar, çünkü Colman King fırınlanmış boktan yapılmış tuğla kadar çirkindir, bu dediğime de herkes katılır, konuşmamdaki kimi sözleri de bağışlayın, durumu düzgün resmetmek içindir. Johnnypateenmike büyük adaya bir küçük çıkarma düzenlemeyi öngörmektedir, bu çevrelerde film yıldızı görünümüne yatkın olup Amerika'ya damgasını basmak dileğinde olan genç kızlarla delikanlıların yararına. Bu dediğim, bu hanedeki herkesi kapsam dışı bırakıyor biliyorum, söylemeye gerek bile yok, ama tabii eğer aradıkları sakatlar ve huzurevi sakinleriyse, o başka. Gençlik günlerimdeki ben olaydım, beni kesinlikle seçerlerdi, mavi gözlerimle, saçlı, yakışıklı başımla ve olasıdır ki bugün hâlâ beni seçme isteğinde olabilirlerdi, Dublin sahnelerinde boy gösteren herhangi bir herifçioğulunu alt edebilecek, incelikli hitabet ustalığımla, ne var ki bildiğiniz gibi, bakmak durumunda olduğum ayyaş anam var. "Aran'lı Adam" adını koyacaklar filme ve de Yanki'ler filmlerini yapmak için İrlanda'ya gelmek istiyorlarsa, demek ki İrlanda o kadar kötü bir yer olmasa gerek. (Martin McDonagh 1996 s. 12)

1934 yılında geçen oyun İrlanda'daki geçim zorluğunu da anlatmaktadır. Bir milyondan fazla insanın hayatını kaybettiği ve iki milyon kişinin göç etmek zorunda kaldığı, 1845 ve 1848 yılları arasında İrlanda'da gerçekleşen büyük patates kıtlığının etkileri aradan yüz yıla yakın bir zaman geçmesine rağmen hissedilmektedir. Adanın temel besin kaynağı deniz kumu ve yosunların toprak haline getirilmesi sistemiyle ancak yetişebilen patatestir. Bunun dışında anakarada bolca yetişen bezelye de adada çok tüketilir.

BILLY: (duraklama) Tuhaf ama ben Amerika'dayken Amerika'da kalmam gerekirse yurdumla ilgili özleyeceğim bütün şeyleri düşünmeye çalıştım. Manzarayı mı özlerdim diye düşündüm. Taş duvarları, patikaları, yeşilliği ve de denizi mi? Hayır onları özlemezdim. Yiyecekleri mi özlerdim? Bezelyeyi, patatesi, bezelyeyi, patatesi ve bezelyeyi? Hayır, özlemezdim. İnsanları özler miydim? (Martin McDonagh 1996, s. 83)

Özellikle oyunun dekoru ve kostümü tasarlanırken İrlandanın bol yağışlı iklimi ile Aran adalarının bitki örtüsü ve besin kaynakları bakımından fakirliği göz önünde

bulundurulmalıdır. Oyuncular ise hemen hemen her karakterde görülen sertlik ve acımasızlığı ada yaşamı çerçevesinde çözümlenmelidir.

4.4 BİLLY KARAKTERİNİN İNCELENMESİ

Billy, 17 yaşında, bir kolu ve bir bacağı sakat olan içine kapanık bir çocuktur. Adadaki insanlarla iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Bu yüzden zamanını kitap okuyarak veya bir ineği izleyerek geçirir. İlk sahnede göğsünden bir rahatsızlığı olduğunu öğreniriz.

BİLLY: Geciktiğim için özür dilerim Kate Teyze ve Eileen Teyze.

JOHNNY: Haber anlatularımın arasına girdin Sakat Billy.

KATE: Ne dedi doktor sana Billy?

BİLLY: Göğsümde hiçbir şey yokmuş, yalnız bir hırıltı varmış, bu azıcık hırıltı dışında bir şeyin yokmuş, dedi.

JOHNNY: Çocuğun hırıltısı olduğunu ben duymamıştım. Neden Johnnypateen'e haber verilmedi?

KATE: Neden böyle geciktin eve dönmekte Billy? Biz meraklandık.

BİLLY: Hiç işte, orada kendi kendime güneşin altında bir oturayım dedim, orada, Darcy'nin tarlalarında.

KATE: Bir oturup da ne yaptın?

BİLLY: Bir oturup hiçbir şey yapmadım.

KATE: Hiçbir şey yapmadın?

BİLLY: Hiçbir şey yapmadım.

KATE: (JOHNNY'ye)

Hadi bakalım!

BİLLY: Hiçbir şey. Yalnız yanıma gelen iki ineğe baktım, o kadar.

(KATE, BİLLY'den öte yana döner.)

JOHNNY: (KATE')

Hadi şimdi kim, hadi bakalım diyecek? Ha?

EILEEN: *İnekleri kendi başlarına bıraksan olmaz mı Billy?*

BILLY: *Ben yalnız bakıyordum o ineklere.*

JOHNNY: *Kusura bakmayın ama ben konuşmuyordum mu yoksa...?*

KATE: *İneklerde görülecek hiçbir şey yok! Sen yetişkin bir adamsın artık!*

BILLY: *Eh işte, benim hoşuma gidiyor sevimli bir ineğe bakmak, kimsenin bana tersini söylemesine de izin vermeyeceğim. (McDonagh 1996, ss.10-11)*

Oyundaki karakterler içinde tek kitap okuyan Billy'dir. Bunun nedeni yazarın Billy'i daha bilgili gösterme çabası değildir. Billy sakat olduğu için boş zamanlarını ne arkadaşları gibi eğlenerek geçirmektedir ne de adadaki diğer insanlar gibi çalışabilmektedir. Bunun üstüne bir de insanların onu küçümsemesi ve ona acıması eklenince kendi içine kapanması kaçınılmaz hale gelir. Sık sık hayvanları izlemeye gitmesi de hayvanlara karşı duyduğu büyük sevgiden değil, sadece teyzelerinden kaçmak içindir. Yaşlı ve evhamlı teyzelerinin garip davranışları ve Billy üzerinde kurdukları baskı onu çok bunaltmıştır.

BOBBY: *(alçak sesle)*

Seni kaz kafalı ittiğimin budalası.

(Duraklama. Sol yanına doğru seslenir.)

Kim o ayak sürüyen, taşların üstünde?

BILLY: *(dışarıdan)*

Benim, Billy Claven, Babbybobby.

BOBBY: *Kestirmeliydim bunu. Başka kim var ki ayak sürüyen?*

BILLY: *(girerek)*

Hiç kimse, sanırım.

BOBBY: *Teyzelerin bu saatte dışarıda olmandan tasalanmazlar mı Sakat Billy?*

BILLY: *Bilseler tasalanırlardı ama ben onlardan habersiz kaçtım.*

BOBBY: *Teyzelerden habersiz kaçmamalısın Sakat Billy. Tuhaf teyzeler olsalar da.*

- BILLY: Sence de onlar tuhaf teyzeler mi Babbybobby?*
- BOBBY: Bir kez Kate Teyzeni bir taşa konuşurken gördüm.*
- BILLY: Bana da ineklere bakıp duruyorum diye bağıyor.*
- BOBBY: Eh, ineklere bakıp durmayı aklın başında olmanın doruğu diye tanımlamazdım, Billy.*
- BILLY: Tabii ki ineklere bakıp durmam, yalnızca teyzelerimden bir süre uzaklaşmak için. İneklere bakmanın keyfinden değil. İneklere bakmanın keyfi yok zaten. Orda öyle durup aptal aptal sana bakar onlar.*
- BOBBY: O ineklere hiçbir şey atmaz mısın sen hiç? Bu onları canlandırabilir.*
- BILLY: Canlarını yakmak istemem elbet.*
- BOBBY: Çok yufka yüreklisin, senin derdin o Sakat Billy. İnekler senin onlara bir şeyler atmana kulak asmazlar. Ben bir sefer bir tuğla attım ineğin tekine, böğürmedi bile, hem de küt diye kıcına oturtuydum.*
- BILLY: Elbet bu bir kanıt değil. Sessiz bir inekmiştir belki.*
- BOBBY: Olabilir. Hem tabii ben sana gidip ineklere tuğla fırlatasın demiyorum. Kafam iyiydi bu olduğunda. Hani, canın sıkılırsa diyorum.*
- BILLY: Zaten çoklukla yanımda bir kitap getiriyorum. Canlı çiftlik hayvanlarını incitmek istemem hiç.*
- BOBBY: İneğe kitabı atabilirsin.*
- BILLY: Ben kitabı okumayı yeğlerim Bobby.*
- BOBBY: Eh, gökkubbenin altında her çeşitten insana yer var, derler ya.*
- BILLY: Var, ya. (McDonagh 1996, s.28)*

Anne ve babasının neden kendilerini öldürdüklerini hep merak eder. Çünkü herkes başka bir sebepten olduğunu iddia etmektedir. Teyzeleri bu konu hakkında konuşmak istemezken, Helen Billy yüzünden öldüklerini söylemektedir. Oyunun son sahnesinde Johnny, ailesinin onu kurtarmak için intihar ettiklerini söylediğinde yaşadığı mutluluğu kavrayabilmek ve doğru yansıtabilmek için, ikinci sahnede Helen'in onu aşağılamak için anlattığı hikayeyi duyduğunda yaşadığı gerginliği iyi çalışmak gerekmektedir.

- BARTLEY: Senin yaşlı teyze deli kadının teki, Sakat Billy.*

HELEN: *Bayan Osbourne Sakat Billy'nin teyzesi değil hiç, nasıl olsa. Yalancılıktan teyzesi onun, öteki gibi. Doğru değil mi, Billy?*

BILLY: *Doğru.*

HELEN: *Billy'nin anasıyla babası Billy'nin sakat bir oğlan olarak doğduğunu görünce gidip kendilerini boğulmaya bıraktıklarında, işte o zaman, onlar Billy'i yanlarına aldılar.*

BILLY: *Gidip kendilerini boğulmaya bırakmadılar.*

HELEN: *Haa, evet, evet...*

BILLY: *Fırtınalı havada güverteden denize düştüler.*

HELEN: *Hı hum. Fırtınalı denizde sefere niye çıkmışlardı öyleyse, üstelik gece vakti de değil miydi?*

BILLY: *Anakaradan Amerika'ya gitmeye çalışıyorlardı.*

HELEN: *Hayır, senden kaçmaya çalışıyordu onlar, uzaklık olsun, ölüm olsun onlara vız geliyordu.*

BILLY: *Sen hangi cehennemde öğrendin ki bunları, bebektin o zaman, aynı benim gibi.*

HELEN: *Bir zaman Johnnypateen'e içi peynirli patates verdim, o da söyledi bana. Orada kıyıda, kucağında sen, geride kalakalan Johnnypat değil miydi?*

BILLY: *E, o gece onların kafasında ne olduğunu nereden bilmiş? Teknede o yoktu ki.*

HELEN: *Elbet aralarında onları birbirlerine bağlayan bir çuval dolusu taş vardı, yok muydu?*

BILLY: *Bu sırf dedikodu, onları birbirlerine bağlayan bir çuval taş olduğu, Johnnypateen bile bunu kabul ediyor... (McDonagh 1996, ss.18-19)*

BILLY: *McSharry'nin annemle ilgili konuşmalarını duydun mu, kapıdan dinlerken?*

JOHNNY: *Birazını.*

BILLY: *Doğru muydu ona ilişkin dedikleri?*

(JOHNNY omuz silker.)

Ha, bir tek bu konuda değil midir ki dudakların mühürlenip kalır, oysa, kazlar üzerine gelişen düşmanlıktan tut, yalnız gençlerin dişi koyunları sakatlamalarına dek başka her konuda, dudakların rüzgara tutulmuş lahana yaprağı gibi kıpırdanır durur.

JOHNNY: *Şimdi, kazlar üzerine düşmanlık konusuna gelmişken, son durumu duydun mu sen?*

(BILLY iç çeker.)

Hepimiz düşünmüştük ki Jack Ellery ile Patty Brennan kedileriyle kazlarının hunharca öldürülmeleri üzerine kalkıp birbirlerini öldürmeye yatkındırlar ama biliyor musun ne oldu? Bir çocuk görmüş onları, daha bu sabah orda, bir ot ambarında, birbirlerinin yüzünü gözünü öperlerken, hayatta bir şey çıkaramıyorum bundan. İki adam öpüşüyor hem de öyle iki adam ki birbirinden hoşlanmaz bile.

BILLY: (duraklama)

Konuyu değiştirdin, Johnnypateen.

JOHNNY: Ben konu değiştirmekte bir taneyimdir, ben. Neydi konu? Ha, senin boğulmuş ananla baban.

BILLY: Değersiz kimseler miydi, McSharry'nin dediği gibi?

JOHNNY: Hiç de değillerdi, değersiz.

BILLY: Değil mi? Ama yine de beni arkalarında bıraktular, tekneye binip.

(EILEEN çay dolu bir kupayla geri gelir.)

EILEEN: Doktor'un çayını getirdim.

BILLY: Doktor gitti.

EILEEN: Çayını içmeden?

BILLY: Kanıtlar öyle göstermiyor mu?

EILEEN: Bana yine büyük laflar ediyor olmayasın, Billy Claven.

JOHNNY: Ben doktorun çayını alırım, madem, bir aile çatışmasına engel olacaksa.

(EILEEN ona çayı verir.)

Johnnypateen elinden gelenin fazlasını yapar insanlara yardım etmek için ve de orda bisküviniz var mı bayan?

BILLY: Konuyu değiştiriyorsun gene değil mi?

JOHNNY: Konuyu değiştirmiyorum. Ben bir bisküvi istiyorum.

EILEEN: Bizde bisküvi yok.

JOHNNY: Bahse girerim, bir yığın bisküviniz var. Raflarda bezelyelerin arkasında neyiniz var, orda?

EILEEN: Başka bezelyeler var.

JOHNNY: Çok fazla bezelye ismarlıyorsunuz siz. Adam kalkıp çayının yanında bezelye yiyemez ki. Tuhaf bir adam değilse eğer.(Kuzu budunun konumunu düzeltir.)Ve de Johnypateenmike'ı hiçbir biçimde tuhaf bir adam olarak tanımlayamazsınız. Hiç yolu yok.

BILLY: Johnypateen. Annemle babam. Tekneye binmeleri.

EILEEN: Amaan. O tarih öncesinin haberi, Billy. Bırak peşini onun...

JOHNNY: Tabii ki oğlan duymak istiyorsa, bırak duysun. Yeterince büyümedi mi, yolculuklar bile yapmadı mı, bunu duyabilecek kadar?

EILEEN: Kalkıp söylemeyeceksin ona?

(JOHNNY bir an EILEEN'in gözünün içine bakar.)

JOHNNY: Kumların üstündeydi onları görmem o gece, siyahlığa doğru gözümü dikmişken, sular kükrüyorken ve eğer onların, ellerine bağlı olan taş dolu çuvalı kaldırıp tekneye oturtuşlarını görmemiş olsaydım, onlarla ilgili başka hiçbir şey düşünmüş olmazdım. Koca, eski kenevirden bir çuvaldı, işte şurdaki gibi ve o zaman seni bana uzattılar sonra da kürekleri çekmeye koyuldular, derin sulara doğru.

BILLY: Öyleyse benim yüzümden kendilerini öldürdükleri doğru.

JOHNNY: Kendilerini öldürdüler, evet, ama senin sandığın nedenlerden değil. Senden uzaklaşmak için miydi sanıyorsun?

BILLY: Başka ne için olsun, elbet.

JOHNNY: Söyleyeyim mi?(EILEEN başıyla onaylar.)Bu dediğimden bir hafta önce onlara ilk kez söylenmişti ki, eğer seni Bölge Hastanesi'ne götüremezler ve birtakım ilaçları gövdene indiremezlerse, sen ölecektin. Ama bu tedavi yüz sterline ya da ona yakın bir şeye gelecekti. Onlarınsa yüz sterline benzer bir şeyleri kesin yoktu. Seni kurtaran tedavinin onların ölüm sigortası yoluyla olduğunu bildiğini biliyorum. Ama biliyor musun ki benim onlarla orda, kumlukta karşılaşmam, ölüm sigortası yaptırdıkları günle aynı gündü.

BILLY: (duraklama)

Benim içindi kendini öldürmeleri?

JOHNNY: Sigorta bir hafta sonra ödeme yaptı, senin için de bir ayı bulmadan “tehlikeyi atlattı” tanısı kondu.

BILLY: Demek ki her şeye karşın beni sevmişlerdi.

EILEEN: Seni, her şey nedeniyle sevmişlerdi, Billy.

JOHNNY: Şimdi bu haber mi, değil mi?

BILLY: Hem de ne haber. Bugün iyi haber gerekiyordu bana. Teşekkür ederim sana Johnypateen.

(El sıkıştlar. BILLY oturur.) (McDonagh 1996, ss.77-79)

Oyunda her karakterin kusurlu olduğu yönler vardır. Billy karakterini sadece temiz kalpli ve iyi niyetli olarak ele almak yanlış olacaktır. Birçok insan okuduğu veya izlediği karaktere sakat, sevilmeyen ve kimseye zararı dokunmamış olduğu için onu mükemmelleştirme veya kahramanlaştırma hatasına düşebilir. Billy karakterini böyle oluşturmak oyunun ideasına ters düşecektir. Billy’de oyundaki diğer karakterler gibi istediğini elde edebilmek için insanlara yalan söylemekten veya onları üzmetten kaçınmaz. Bobby’e yalan söyleyerek kendini Inishmore’a götürmesini ikna etmesinin yanında, adaya döndüğünde teyzelerine sadece onları özlediği için geri geldiğini söyler. Dönmesinin gerçek nedeni ise yönetmen ve yapımcılar tarafından beğenilmeyişidir.

KATE: Sen hiç ölü filan değilsin, değil mi Billy?

BILLY: Değilim, Kate Teyze.

KATE: Bu iyi işte.

BARTLEY: Neydi öyleyse, Billy? O mektubu sen kendi kendine yazdın, sırf Babbybobby’yi seni kayığına alması için kandırasın diye, ve aslında sağlıklıyken hiçbir bozukluk yoktu, ha?

BILLY: Öyle yaptım, Bartley.

BARTLEY: Sakat bir oğlana göre müthiş aklın varmış Billy. “Biggles Borneo’ya Gidiyor”dan mı kaptın fikri? Hani Biggles, gülleciye kızamık olduğunu söyler, gülleci onu yemesin diye?

BILLY: Hayır, fikir benimdi, Bartley.

BARTLEY: Eh, yani, ona çok benziyor, Billy.

BILLY: Dedim ya, fikir benimdi, Bartley.

- BARTLEY:** *Eh, benim düşündüğümünden daha çok akıllıymışsın o zaman Billy. Inishmaan 'da kim var kim yoksa sen hepsini gülünç duruma düşürdün, sandılar ki sen gidip nalları diktin, ahmaklar gibi, ben de dahil. Vallahi, hakkını vermek gerek.*
- EILEEN:** *Inishmaan 'daki herkes değil. Kimimiz sen kaçtın sandık, kaçtın çünkü seni yetiştiren insanları görmeye dayanamıyordun.*
- BILLY:** *Bir an için bile böyle bir şey olmuş değil, Eileen Teyze ve dönmemin nedeni de sizden artık ayrı kalmaya dayanamadığımdan değil mi zaten? Ekran testini bir ay önce girmedim mi ve Yanki 'lere rol senindir dedirtmedim mi? Ama onlara, anlaşma yok demem gerekiyordu, bana ne kadar çok para verirlerse versinler, çünkü şimdi biliyorum ki benim yerim Hollywood değildir. Burası, Inishmaan 'dır, beni seven ve karşılığında benim sevdiğim insanlarla birlikte.(KATE onu öper.)*
- BARTLEY:** *Eğer sakat gençler Hollywood 'u geri çevirip İrlanda 'ya geliyorlarsa, İrlanda öyle kötü bir yer olmasa gerek.*
- BILLY:** *Doğrusunu istersen, Bartley, Hollywood 'u geri çevirmek öyle müthiş büyük bir şey değildi, hele bana okuttukları boktan satırları düşünürsen "Ölüm perilerinin benim için ağlayışlarını duymazlık edebilir miyim, benim çorak adamdan ne kadar uzakta olursam olayım."(BARTLEY güler.)"Bir İrlandalıyım ben, Tanrı Hakkı için! Yüz yıllık baskı ve kıyımın ezip geçemediği yüreğin ve ruhunda. Bir daha sefere asamı çıkaracağım ortaya, bekleyin de görün. "Bir yığın bok. Üstelik ittiğimin "Kırpık Saçlı Oğlan" şarkısını da söylediler.*
- KATE:** *Kuşkusuz, diyorum, bizimki bence büyük bir aktörcük olurdu, ne dersin Eileen?*
- BARTLEY:** *Şu söylediğin satırlar gülünçtü Sakat Billy. Bir daha yapsana.*
- KATE:** *Eve varayım senin odanı havalandırayım Billy.*
- BARTLEY:** *Eee, taşını şurda unuttun bayan. Eve dönüşte onunla bir sohbetçik istemez miydin, ne dersin?*
- KATE:** *Aah, taşımı bıraktım gitti. Artık Billy oğlanım var yeniden, konuşacağım, değil mi Billy?*
- BILLY:** *Öyle, teyze. (McDonagh 1996, ss.67-69)*
- BILLY:** *Babbybobby. Şunu söylemeliyim ki sana bir açıklama borçluyum.*
- BOBBY:** *Açıklamana gerek yok Billy.*

BILLY:

Bunu istiyorum, Bobby. Bak, hiç düşünmemiştim bu günün gelip de açıklamak zorunda kalacağımı. Ummuştum ki yok olup Amerika'ya gitmekle sonsuza dek orada kalacağım. Öyle de yapardım, beni orada isteselerdi. Film için isteselerdi beni. Ama beni istemediler. Benim yerime Fort Lauderdale'den sarışın bir çocuğu tuttular. Hiçbir yerinde bir sakatlığı yoktu ama Yanki dedi ki "Aaa, hiç ittiğimin rol yapamayan sakat biri yerine sakat rolü yapacak normal birini tutmak daha iyi olur." Ne var ki bunu daha kabaca söyledi.

(duraklama)

Bense kendimce iyi yaptığımı düşünmüştüm, oyunculuğumla. Saatlerce otelimde çalıştım orda. Hepsi boşa gitti.

(duraklama)

Bir çaba gösterdim, en azından. Bir çaba göstermeliydim. Bu yerden çekip gitmeliydim Babbybobby, nasıl olursa olsun, tıpkı annemle babamın çekip gitmeleri gerektiği gibi.

(duraklama)

Burdayken gidip kendi kendime boğulmayı sıkça düşünürdüm, sırf... bana gülmeleri bitsin diye, savurdukları zehirli oklar son bulsun diye, ayak sürüyerek doktora gidip, ayak sürüyerek doktordan dönmeden, aynı eski kitaplara el atmaktan ve bir günü daha defetmek için başka bir yol bulmaya çabalamaktan başka bir şey olmayan yaşam bitsin diye. Bir gün daha bıyık altından gülmeler ya da beyninden sakat bir oğlanmışım gibi kafama usulca vurmalar. Köyün öksüzü. Köyün sakatı, başka hiçbir şey değil. Beyinden sakatlığa bakarsak, buralarda benim kadar sakat olan sürüyle kişi var, ne ki bu dıştan görünmüyor.

(duraklama)

Ama şu var ki sen onlardan biri değilsin Babbybobby, hiç de olmadın. Sen, göğsünde iyi bir yürek taşıyorsun. Sanırım ondandır ki seni verem mektubuyla kandırmak öylesine kolay oldu. Ama o zaman seni kandırılmış olmaktan üzülmemin nedeni de buydu. Şimdi bir o kadar üzgün olmamın da. Özellikle de seni karının öte dünyaya geçmesinin nedeni olan şeyle kandırılmış olmam. Sırf böylesi daha etkili olur diye düşündüğümden. Ama, düşündüm ki ya da umdum ki, ileriye dönük bakarsak, eğer benim kendimi yok saymam ve senin bir sürelik kandırılman arasında bir seçim yapman gerekirse, en azından öfken dindiğinde, sen kandırılmış olmayı seçerdin kesinlikle. Yanlış mı düşünmüşüm Babbybobby? Ha, yanlış mıydım?

(BOBBY ağır ağır BILLY'ye yaklaşır, onun tam önünde durur ve kurşun bir borunun ceketinin kolunun içinden kayarak avucuna inmesini sağlar.)

Bobby: Evet. (McDonagh 1996, ss.70-71)

Billy, oyun boyunca öksürür ve göğsünden hırıltılar gelir. Karakterin ve oyunun gelişiminde bu rahatsızlığın çok büyük önemi vardır. Bu öksürükler ve hırıltılar Billy üzgün olduğunda veya umutsuzluğa kapıldığında artar. Daha ilk sahnede Billy'nin bu rahatsızlığı için doktora gittiğini ve ciddi bir sorunu olmadığını öğreniriz. İkinci sahnede ise Helen'in onunla dalga geçmesinden sonra öksürüklerin daha şiddetli gelmesi gerekmektedir. Bobby'yi film çekimine gitmek için onu da teknesine almaya ikna ettiği sahne de Billy, doktordan bir mektup aldığını, hastalığının verem olduğunu ve sadece üç ay daha yaşayabileceğini söyler. Bu sahnede Billy'nin yalan söylediğini belirtecek jest ve mimiklerden kaçınılmalıdır. Kötü bir oyuncu olduğu bilinmesine rağmen kolayca Bobby'yi kandırması için bu sahnenin son derece gerçekçi oynanması gerektiği unutulmamalıdır. Bu sayede yazarın oyun boyunca seyirci için hazırladığı sürprizler sahnede de yaratılabilir. Son sahnede ise Billy'nin gerçekten verem olduğu ortaya çıktığında karakterin yaşayacağı umutsuzluk ve hayal kırıklığı çok önemlidir. Çünkü oyun finalinde onun intihar etmeye karar vermesinin nedeni Helen'in ona yüz vermeyişi değil, bu adada veremden ölmekten ve kalan zamanını yalnız geçirmektense hayatını anne ve babasının yaptığı gibi sona erdirmek istemesidir.

BILLY: Geciktiğim için özür dilerim Kate Teyze ve Eileen Teyze.

JOHNNY: Haber anlatılarımın arasına girdin Sakat Billy.

KATE: Ne dedi doktor sana Billy?

BILLY: Göğsümde hiçbir şey yokmuş, yalnız bir hırıltı varmış, bu azıcık hırıltı dışında bir şeyin yokmuş, dedi. (McDonagh 1996, s.10)

BILLY: Beni de yolcu olarak alır mıydın öyleyse?

BOBBY: (duraklama)Hayır.

BILLY: Neden, şimdi?

BOBBY: Yerim yok.

BILLY: Bol bol yerin var.

BOBBY: Teknede sakat bir oğlan olması talihsizlik getirir, herkes bilir bunu.

BILLY: *Ne zamandır öyleymiş?*

BOBBY: *Pateen-Larry'nin teknesine bir oğlan almasıyla teknenin batmasından beri.*

BILLY: *Bu, hayatta duyduğum en budalaca şey Babbybobby.*

BOBBY: *Sakat bir oğlan değilse de bir bacağında bir bozukluk varmış.*

BILLY: *Sen sakatlara karşı önyargılısın, öylesin düpedüz.*

BOBBY: *Ben sakatlara karşı hiç de önyargılı değilim. Bir zaman bir sakat kızı öptüydüm. Yalnız sakat değil, biçimi de bozuk, sarhoştum, kulak asmadım. Antrim'de hoş kızlar bolluğu da yok.*

BILLY: *Konuyu değiştirmeye kalkma bana.*

BOBBY: *Kocaman yeşil dişleri vardı. Ne konusu?*

BILLY: *Beni film işine yanında götürme konusu.*

BOBBY: *Ben o konuyu kapattım sanıyordum.*

BILLY: *Konuyu tam açmadık bile.*

BOBBY: *Sahiden, film çekimine gitmeyi ne diye istiyorsun ki? Sakat bir çocuğu isteyecek değiller.*

BILLY: *Ne isteyeceklerini bilmiyorsun sen.*

BOBBY: *Bilmiyorum herhalde. Yok yok, bunda haklısın, ben orada bir sefer bir film görmüştüm de, filmdeki bir adamın hiç bacağı ve kolu olmadığı gibi üstelik siyahtı adam.*

BILLY: *Siyah bir adam? Ben sakat bir siyah adam şöyle dursun, hiçbir siyah adam görmemişimdir. Öylelerin bulunduğunu bilmiyordum.*

BOBBY: *Aa, bunlar insanı fena halde korkuturlar.*

BILLY: *Siyah adamlar? Azgın mıdırlar?*

BOBBY: *Hiç kolları ve bacakları olmayınca daha az azgın olurlar, çünkü sana fazla şey yapamazlar ama öyle de olsa, gene azgındırlar.*

BILLY: *Ben bir siyah adamın geçen yıl bir haftalığına Dublin'e geldiğini duymuştum.*

BOBBY: *Siyah adamlar İrlanda'ya gelmek istiyorlarsa, İrlanda pek kötü bir yer olmasa gerek.*

BILLY: *Olmasa gerek. (duraklama)Aah, Babbybobby siyah adamlardan söz etmenin tek nedeni beni asıl konudan uzaklaştırmaktı yine.*

BOBBY: *Bu tekneye hiçbir sakat oğlan binmeyecek, Billy. Belki bir gün, bir iki yıl sonra filan. Olur da bacağın düzgünleşirse.*

BILLY: *Bir iki yıl benim işime yaramaz Bobby.*

BOBBY: *Neden öyle?*

(BILLY bir mektup çıkararak BOBBY'ye uzatır, o da okumaya koyulur.)

BOBBY: *Nedir bu?*

BILLY: *Doktor McSharry'den bir mektup. Sen de söz vermelisin ki bir başka canlı kişiye bunun tek sözünü bile ağzından çıkarmayacaksın.(Mektubun ortasına geldiğinde BOBBY'nin yüzünü hüüzün kaplar, BILLY' ye bir bakış atıp okumayı sürdürür.)*

BOBBY: *Bunu ne zaman aldın?*

BILLY: *Daha bir gün önce aldım.*

(duraklama)

Şimdi bırakacak mısın, geleyim?

BOBBY: *Teyzelerin üzülecek gitmene.*

BILLY: *Peki bu onların yaşamı mı, benim yaşamım mı? Oradan onlara haber yollarım. Zaten yalnız bir iki günlüğüne kalırım belki. Canım sıkılır kolaylıkla.(duraklama)*

Bırakacak mısın geleyim?

BOBBY: *Yarın sabah dokuzda burada ol.*

BILLY: *Sağ ol Bobby, burada olacağım. (McDonagh 1996, ss.30-31)*

BILLY: *Sanırım haklısın.*

(duraklama) Bana bir şey söyler misin Doktor? Annemle babamdan ne hatırlıyorsun, nasıl insanlardı?

DOKTOR: *Niçin soruyorsun?*

BILLY: *Ben Amerika'dayken, orda onları epey düşündüm, eğer oraya varmış olsalardı ne yaparlardı, diye. Hedefleri orası değil miydi, o gece, boğulduklarında.*

DOKTOR: *Öyle olduğu söyleniyor. (duraklama)*

Hatırlayabildiğim kadar onlar en iyi insanlardan değildi. Senin baban ayyaş zorbanın tekiydi, kavgalarına pek ara vermezdi.

BILLY: *Duydum ki annem güzel bir kadıymış.*

DOKTOR: *Yok yok, korkunç çirkindi.*

BILLY: *Öyle mi?*

DOKTOR: *Aa, onu bir domuz görse, korkardı. Ama eh, görünüşüne karşın az çok cana yakın bir kadına benziyordu, gerçi bir soluğu vardı ki karşındakini anında bayıltabilirdi.*

BILLY: *Diyorlar ki, annem beni karnında taşırken babam ona vurmuş, benim ortaya böyle çıkışımın nedeni buymuş.*

DOKTOR: *Senin ortaya böyle çıkışımın nedeni hastalık Billy. Durumu romantikleştirmeye kalkışma.*

(BILLY hafifçe hırıltır ve öksürür.)

DOKTOR: *Bakıyorum hâlâ hırıltın var.*

BILLY: *Hâlâ hırıltım var.*

DOKTOR: *Bu hırıltı uzun zamandır tam geçmiyor. (Stetoskopla BILLY'nin göğsünü dinler.)*

Yolculuğa çıkmadan sonra daha iyileşti mi, daha kötüleşti mi? Soluk al.

BILLY: *Belki biraz daha kötüleşti.*

(DOKTOR, BILLY'nin sırtını dinler.)

DOKTOR: *Ama kan gelmiyor öksürmeden. O yok.*

BILLY: *Eh, azıcık bir kan.*

(duraklama)

Ara sıra.

DOKTOR: *Suluk ver. Ara sıra dediğin ne kadar sık Billy?*

BILLY: *(duraklama)*

Çoğu günler.

(duraklama)

Verem mi?

DOKTOR: Başka testler yapıyor olmam gerekecek.

BILLY: Ama vereme benziyor?

DOKTOR: Vereme benziyor.

BILLY: (alçak sesle)

Rastlantıya bak. (McDonagh 1996, ss.73-74)

EILEEN: Öyle, Billy'miz bizimle birlikte artık. Temelli bizimle.

KATE: Temelli bizimle.

(Teyzeler gülerler ve kol kola arka oda yönünde çıkarlar. Bir duraklamadan sonra BILLY arka taraftan çevresini koklayarak gelir ve gaz lambasının alevini artırmasıyla, kanlanmış gözleri ve gözyaşlarının lekelediği yanaklarını ortaya koymuş olur. Sessizce çuvalı duvardan indirir, içine epey sayıda konserve bezelye kutusu yerleştirir, çuval ağırlaşana dek, sonra çuvalın ağzındaki ipin uçlarını sıkı biçimde bir elinin çevresine dolayarak bağlar. Bu iş bitince bir an durup düşünceye dalar, sonra da kapıya doğru ayak sürüyerek ilerler. Kapı vurulur. BILLY yanaklarını siler, çuvalı arkasına gizler ve kapıyı açar. HELEN başını içeri uzatır.) (McDonagh 1996, s.86)

Helen'in geldiği ilk sahnede Billy'nin ona karşı beslediği duyguları ve Helen'in bundan haberi ile olmadığını görürüz. Herkese tepeden bakan ve ukalalık yapan Billy, Helen'i gördüğü zaman korkaklaşır. Helen ona vurduğu zaman bile ağzını açamaz. Bobby ile konuşurken de Helen'dan hoşlandığını; fakat Helen'in ona ilgi göstermeyeceğinden korktuğunu belirtir. Oyunun son sahnesinde ise verem olduğunu öğrenmiş ve kaybedecek hiçbir şeyi kalmamıştır. Fakat Helen'a çıkma teklif ettiği bu sahne teklif etmeye o an karar vermiş gibi oynanmamalıdır. Çünkü karaktere yazılan replikler oyun boyunca görülmemiş bir derinlik içindedir. Billy'nin bu konuşmayı çok daha önceden hazırlamış olduğunu düşünmeliyiz. Kaybedecek bir şeyinin kalmaması sadece ateşleyici bir güç olmuştur onun için. Billy, Helen'in onu aşağıladığı zamanlarda öksürük nöbetlerini en şiddetli biçimde yaşar. Adada artık onu üzebilecek iki şey vardır. Anne ve babasının ölüm nedenini bulamamak ve Helen'la beraber olamamak. Oyunun final sahnesinde istediği şeyleri elde eder; fakat hiç olmadığı kadar acı dolu ve kanlı bir

öksürükle mutluluklarının çok da uzun süremeyeceğini anlar. Az önce Helen'ı öpmüş olmanın verdiği mutlulukla bir daha belki de hiç öpemeyecek olmanın verdiği üzüntü karakterin içinde harmanlanmalı ve seyirciye her duygu sadece mimik ve jestlerle açık açık ifade edilmelidir.

BILLY: (duraklama)

Siz ikiniz Inishmore'a nasıl geçeceksiniz Helen? Tekneniz yok.

HELEN: *Babbybobby Bennett'i ayarlıyoruz bizi teknesinde götürsün diye.*

BILLY: *Ona ödeme mi yapıyorsunuz?*

HELEN: *Yalnız öpücüklerle, biraz da elini tutmakla, yani umarım ki tutacağın şey yalnız eli olacak... Gerçi büyük olduğunu duymuştum. Jim Finnegan'ın kızı söyledi bana. O herkesinkini biliyor. Bence bir çizelge tutuyor, kendisi için.*

BILLY : *Benimkini bilmiyor.*

HELEN: *Sen de bunu sanki gururlanır gibi söylüyorsun. Herhalde sende de bir tane olup olmadığını bilemiyordu, böylesine çarpık çurpuk ve ittir edilmiş olduğundan.*

BILLY: (hüzünlü)*Var bende de.*

HELEN: *Kutluyorum, ama onu kendine saklar mısın? Bir değil, birkaç anlamda. (duraklama)Bana gelince, benim bütün gördüklerim papazlara ait. Onları bana gösterip duruyorlar. Neden, bilmem. İştahımı kabarttıklarını söyleyemem. Hep kahverengi. (duraklama)Neden böyle ağlamaklı oldun?*

BILLY: *Bilmiyorum, sanırım senin annemle babamın benimle kalmak yerine ölümü yeğlediklerini üstü örtülü biçimde ortaya atmanın pek yararı olmadı.*

HELEN: *Hiç üstü örtülü değildi. Düpedüz söyledim.*

BILLY: (alçak sesle)*Kafalarında ne vardı sen bilemezsin.*

HELEN: *Hu? Ya sen?*

(BILLY hüzünlü biçimde başını eğer. Duraklama. HELEN onun yanağına sert bir fiske kondurur, sonra uzaklaşır.) (McDonagh 1996, s.23)

BILLY: *Helen'la Bartley'yi karşıya film çekimine getirmeye hazırsın, ha? (BOBBY bir an BILLY'ye bakar, biraz ilerleyip JOHNNY'nin orada olmadığından emin olunca, döner.)*

BOBBY: *Helen'la Bartley'nin yolculuğu laflarını nereden duydun?*

BILLY: *Helen söyledi bana.*

BOBBY: *Helen söyledi, ha. Vay canına, ben de Helen'a haberi kimseyle paylaşırsa bir yumruk yiyeceğini söylemiştim.*

BILLY: *Duydum ki bu tekne gezisi için sana öpücüklerle ödeme yapıyormuş.*

BOBBY: *Öyle yapıyor, bense kesin ödeme istemedim hiç. O madde üzerinde direten Helen oldu.*

BILLY: *Sen Helen'i öpmek istemez misin yani?*

BOBBY: *Aa, ben Helen'den azıcık ürkiyorum, öyle, ürkiyorum. Müthiş azgın. (duraklama) Peki ya sen Helen'ı öpmek ister misin Sakat Billy?*

BILLY: *(Utangaçça ve hüzünlü biçimde omuz silker.)*

Ben Helen'ın benim gibi bir oğlanı öpmek isteyeceğini düşünemiyorum nasılsa. Ya sen Bobby?

BOBBY: *Hayır. (McDonagh 1996, s.29)*

BILLY: *İnsanları özler miydin? Eh, teyzelerimi özlerdim ya da teyzelerimi biraz özlerdim. Kurşun borusuyla Babbybobby'yi ya da kaçık haberleriyle Johnnypateen'i özlemezdim. Okulda bana gülen bütün oğlanları da. Onlarla sırf konuştuğumda bile ağlayıveren bütün kızları da. Yine düşünüyorum da, yarın Inishmaan denizin içine gömülse, üstündeki herkes kalkıp boğulsa, özel olarak gerçekten özleyeceğim kimse yok Helen. Senin dışında kimse, yani, Helen.*

HELEN: *(duraklama)Sen gidip öyle bakakaldığın inekleri özlerdin.*

BILLY: *Aaa, o inek konusu çok şişirilip büyütüldü. Benim işi getirmeye çalıştığım şey...nokta, Helen, şuydu ki...*

HELEN: *Haa, getirmeye çalıştığın bir şeyin var, demek, Sakat Billy?*

BILLY: *Vardı, ama sen durmadan benim sözümü kesiyorsun.*

HELEN: *Getirmeye koyul, öyleyse.*

BILLY: *İş getirmeye çalıştığım nokta, her erkek adamın yaşamında bir zaman gelir ki, yüreğini ellerine alıp bir şey için çabalamak zorundadır, elde etme şansının milyonda bir olduğunu bilse de gene de denemelidir, yoksa zaten niye yaşıyor olarsın ki? İşte ben de acaba diyordum, Helen, eğer bir zaman belki, hani, çok işin olmadığı bir gün filan, belki... Ve de iyi biliyorum ki öyle pek yüzüne bakılacak bir görünümüm de yok ama*

acaba diyordum, belki bir akşam benimle yürüyüşe çıkmak isteyebilirsin. Hani, bir iki hafta içinde ya da öyle bir şey?

HELEN: Sahiden, ne diye isteyecek mişim Sakat bir oğlanla yürüyüşe çıkmayı? Senininki yürüyüşe çıkmak olmazdı zaten, ayak sürümeye çıkmak olurdu, çünkü sen yürüyemezsin. Ben her beş metrede bir seni bekliyor olurdum. Sen ve ben ayak sürümeye çıkmayı hangi nedenle isteyecek mişiz ki?

BILLY: Arkadaşlık için.

HELEN: Arkadaşlık için?

BILLY: Ve...

HELEN: Ve ne?

BILLY: Sevgililerin oldukları gibi olmak için.

(HELEN ona bir an bakar, sonra yavaş yavaş ve sessizce gülmeye başlar, bir yandan tutmaya çabaladığı bu gülmesi burnundan dışa vururken, kalkıp kapıya gider. Orda dönüp BILLY'ye bir daha bakar, yine güler ve çıkar. BILLY yere bakakalmışken KATE sessizce arka odadan girer.)

KATE: Pek hoş bir kız değil zaten, Billy.

BILLY: Sen dinliyor muydun, Kate Teyze?

KATE: Dinlemiyordum, ya da peki, azıcık dinliyordum.

(duraklama)

Sen hoş, iyi bir kızın çıkagelmesini bekle, Billy. Senin nasıl görüldüğüne hiç aldırış etmeyecek bir kız. Yalnızca senin yüreğini görecek.

BILLY: Ne kadar bekliyor olacağım öyle bir kızın çıkagelmesini, Teyze?

KATE: Aa, çok uzun değil hiç, Billy. Belki bir iki yıl. En çok beş.

BILLY: Beş yıl... (McDonagh 1996, ss.83-84)

HELEN: (baskın biçimde) Tamam, öyleyse seninle yürüyüşe çıkacağım, ama yalnızca hiçbir ittiricin bizi göremeyeceği bir yerlerde ve de karanlık bastırıldığında öpme ya da elleme yok ona göre, çünkü senin benim ittirdiğimin ünümü yerle bir etmeni istemiyorum.

BILLY: Ha. Okey, Helen.

HELEN: Ya da öyle fazla öpme ve elleme yok, en azından.

BILLY: Yarın sana uyar mı?

HELEN: Yarın hiç uymaz. Bartley'nin doğum günü herhalde, itmişim doğum gününü, ama öyle.

BARTLEY: Öyle mi? Ne aldın ona?

HELEN: Ona nedenini bilmiyorum, hayatta bilmiyorum neden öyle yaptığımı, çünkü biliyorum ki artık konuda hiç çenesi durmayacak ya da en azından itirici suratına hayrını görsün diye şöyle iyi bir tane oturtmadan durmayacak, ama ondan sonra bile durmayacak, neyse, kalkıp da bu ittirdiğime teleskop almaz mıyım?

BILLY: Müthiş hoş bir şey yapmışsın Helen.

HELEN: Bence ileri yaşında yumuşuyor olmalıyım.

BILLY: Bence de öyle.

HELEN: Sence de?

BILLY: Evet.

HELEN: :(oyunbaz) Gerçekten mi Billy?

BILLY: Öyle.

HELEN : Hı hum. Bu sana yumuşak gelir mi?

(HELEN BILLY'nin sargılı yüzünü sertçe dürter. BILLY acıyla, kesik kesik bağırır.)

BILLY: Aaah, hayır, yumuşak gelmedi.

HELEN: İyi olmuş. Seni ertesi gün bir itimlik yürüyüşümüz için göreceğim, demek ki.

BILLY: Öyle.

(HELEN BILLY'yi öper, işi uzatmadan, ona göz kırpar ve arkasından kapıyı çekerek çıkar. BILLY bir an orda öyle donakalır, sonra eline bağlı olan çuval aklına gelir. Duraklama. Çuvalın iplerini çözer, bezelye kutularını raflara geri koyar ve çuvalı –bir an okşadıktan sonra- duvardaki yerine yerleştirir. Arka odaya doğru ayağını sürüyerek ilerler, gülüyordur, ama odanın önüne geldiğinde şiddetli öksürdüğünden, durur, elini ağzına götürür. Öksürük durduğunda elini ağzından çeker ve bir an ona bakar. Eli kanla kaplıdır. BILLY'nin gülümsemesi yok olur, gaz lambasını kısar ve arka oda yönünde çıkar. Sahne yavaş yavaş kararır.) (McDonagh 1996, ss.86-87)

5. STANİSLAVSKİ YÖNTEMLERİNİN UYGULANMASI

5.1 YEDİNCİ SAHNENİN İNCELENMESİ

Billy'nin adaya geri döndüğü sahne olan sekizinci sahneden hemen önceki sahnede Billy'i boş bir otel odasında öksürerek ve ağlayarak otururken görürüz. Yazar otel odasını sefil olarak betimlemiştir. Ayrıca diğer sahnelerin İnışmaan'da bu sahnenin ise Kaliforniya'da geçtiği bilinmektedir. Her zaman bol yağışlı ve soğuk bir iklime sahip İrlanda'nın tersine haziran ayında Kaliforniya'da hava çok daha sıcaktır. Dekor ve kostümler ele alınırken bu detaylar önemsenmelidir. Sahnede Billy ölmüş olan annesiyle konuşmaktadır. Burada düşünülmesi gereken Billy'nin delirmiş olması değildir. Hastalığının çok ilerlediğinin ve hayal görmeye başladığının düşünülmesi daha doğru olacaktır. Billy, kendinden beklenmeyecek şekilde kendine acıyarak konuşmakta ve İrlandalı olmakla övünmektedir. Sahne boyunca sık sık öksürmektedir. Bu sahnede yazar, Hollywood sinemasının artık klişe haline gelmiş olan, sahneleri aşırı dramatikleşme ve gerçeklikten uzaklaştırma eğilimini göz önüne sermiştir. Bu ancak Billy'nin bu tiradının sadece bir prova olduğunu öğrendiğimiz zaman farkına varabileceğimiz bir göndermedir. Bu sahne aslında tamamen bir oyun içinde oyundan ibarettir; fakat seyircinin bunun farkına varmaması gerekmektedir. Bu da yazarın hazırladığı bir sürprizdir. Annesiyle konuşurken devamlı öksürmesi, verem olduğunu söylemesi ve büyüdüğü adada sevdiği bir kızın bulunduğunu söylemesi gibi seyircinin bu sahnenin gerçekliğine inanmasını sağlayacak olayların dışında, çalıştığı sahnenin bitmesiyle gülmesi ve demiryolunda çalıştığını söylemesi gibi seyircinin kafasını karıştıracak çok önemli bölümler vardır. Sahnenin sonunda yatağına yatan Billy çok şiddetli bir şekilde öksürmeye başlar ve nefes alamaz hale gelir. Gözleri kapandığında aslında bayılmıştır; fakat seyirci onun öldüğünü düşünecektir.

5.2 METOT OYUNCULUĞUNUN YEDİNCİ SAHNE ÜZERİNDE UYGULANMASI

Stanislavski'nin geliştirdiği oyunculuk yöntemleri çerçevesinde bu sahne gerçekçi oynanmalıdır. Oyuncu bunun bir prova olduğu gerçeğinden yola çıkarak oyununu abartırsa yazarın yaratmak istediği sürprizlerin hepsi kırılmış olur. Ancak bu gerçeklik içerisinde mutlaka Billy'nin kötü bir oyuncu olduğu için evine geri gönderildiği hatırlanmalıdır. Ufak tonlama ve vurgu hatalarıyla ve yazarın belirttiği yerlerde yapılan ufak ezber kontrolleriyle bu ipucunu vermek yeterli olacaktır. Seyircinin kafasını karıştırmak bu sahne de çok önemlidir; fakat bunu başarmanın tek yolu oyuncunun kendini bu gerçekliğin içinde bulmasıdır. Seyirciyi etkilemek için bu sahneyi fazla dramatikleştirmek ve verilmesi gereken ipuçlarını atlamak oyunun kurgusundan tamamen uzaklaşmaya yol açar. Örnek olarak, sahnede şarkı söylediği zaman bu şarkıyı perdesiz bir şekilde seyirciyi etkilemeden söylemesi hem gereksiz dramatikleşmeyi önleyecek hem de kötü oyunculuğuna bir örnek teşkil edecektir. Oyuncu bu sahneye gerçekçi bir şekilde yaklaşmayarak seyirciyi etkilemek için yapay bir oyunculuk sergilerse yazarın yarattığı bütün kurgu boşa gitmiş olmalıdır. Gerçekten son provasını yapan bir oyuncu olarak ele alınmalı ve ezber unuttuğu yerleri gizlice kontrol etmesi, oyununu asla bölmemesi gerekmektedir. Provası bittikten sonra oynadığı oyundan tatmin olmuş bir şekilde gülümsemeli ve verilen diyaloglarla alay etmelidir. Fakat hırıltısı devam etmelidir. Böylece sahne sonunda yaratılacak bayılma kısmının bir oyunun parçası değil, son derece gerçek olduğu anlaşılabilir. Sahne boyunca kendini öksürmeye zorlamış veremli bir insanın ciğerlerinin artık iflas etmesidir bu bayılma. Seyirci onun öldüğünü düşünecektir, ama oyuncu burada seyirciye göre değil kendi bildiği gerçekliklere göre hareket etmelidir. Oyuncu bu sahneyi ancak Stanislavski yöntemlerine göre, içsel ve dışsal olarak doğal ve gerçekçi hazırlanabilirse gerektiği gibi oyunun ideasından ve sahnenin amacından uzaklaşmadan seyirciye sunabilir.

Küçük, sefil bir Hollywood odasında, yalnız başına bir iskemlede titremekte olan BILLY'nin üzerinde ışıklar yükselmeye başlarken, onun hırıltısının sesi de duyulur.

BILLY: *Anne? Korkarım ki ben artık bu dünyaya ait değilim, Anne. Ölüm perilerinin benim için ağlayışlarını duymuyor olabilir miyim, çorak ada evimden böylesine uzak olsam da? Çorak bir yurt, öyle, ama onurlu ve bir o kadar eli açık, ne var ki sana sırtımı döndüm, yaptım bunu, tek başıma ve bir dolarlık bir odada ölüme yatmış olarak*

kalakaldım sonunda, soğuk terimi üstümden silecek bir annem olmaksızın, ne de ölümüm için Tanrı'ya sövecek bir babam, ne de kıpırtısız gövdemin üzerine gözyaşları dökerek lepiska saçlı bir güzel kızcağz, kıpırtısız gövde, evet, ama onurlu ve boyun eğmeyen. Bir İrlandalı!

(duraklama)

Yalnızca bir İrlandalı. Gövdesinde dürüst bir yürek ve düzgün bir baş taşıyan ve de bir yüzyılın açlığı ile bir yaşamlık baskı ve kıyımın dize getiremediği doğru dürüst bir ruh sahibi olan. Hayır, parçalanmayan bir ruh...

(Öksürür.)

...ama parçalanmış bir gövde ve kırık dökük ciğerler ve eğer doğrusunu söylemek gerekirse, kırık bir yürek aynı zamanda, onun gerçek duygularını hiç bilmemiş olan ve artık elbet hiç bilemeyecek olan bir kız tarafından. Nedir bu, Anne, şimdi bana söylediğin?

(Masanın üstündeki bir sayfa kağıda bakar.)

Ona yazıp yurduma yolluyor olacağım, biliyorum, ve duygularımı bildireceğim. Aa, şimdi geç, Anne. Yarın yapılsa o görev, zamanında olmaz mı?

(Kalkar ve ayağını sürüyerek soldaki aynaya yönelir, alçak sesle “Kırpık Saçlı Çocuk”u söyleyerek:)

“Elveda Baba, Annem, sana da

Mary kardeş kim var senden başka

Erkek kardeşim, o tek başına

Kargı bileyor, değirmen taşında”

(Kötüdür, sendeler, emekleye, tutuna, kendini yatağa atar, hurlamaktadır, dolabın üstündeki fotoğrafa bakar.)

Cennet neye benziyordur, Anne? Çok güzel bir yer olduğunu duymuştum, İrlanda'dan bile daha güzel ama öyleyse bile, senin güzelliğine yaklaşamaz. Merak ediyorum sakat çocukları Cennet'e alırlar mı hiç? Kuşkusuz, gitmekle çirkinleştirmez miyiz o yeri?

(Fotoğrafı dolabın üstüne geri koyar.)

“Bu gencin ölüm yeridir bu topraklar

Gövdesi de yaşlı İrlanda'da yatar

Yanından gelip geçen tüm iyi insanlar

Tanrı bu kırpık saçlı oğlanı bağışlar”

Kötü durumdadır şu göğsüm benim, Anne. Şimdi küçük bir uykuya yatırmalıyım kendimi. Çünkü güç iş var demiryolunda yarın yapılacak.

(duraklama)

Neydi o, Anne? Dualarım? Biliyorum. Elbet, unuttur olur muyum, sen bana öyle güzel öğretmişken?

(Kendini kutsar.)

Şimdi kendimi yatırıyorum uykuya. Tanrı'ya duacıyım, ruhumu koruması için. Ama eğer...

(duraklama)

Ama eğer uyanmadan önce ölürsem...Tanrı'ya duacıyım...

(gözleri yaşlı)

Tanrı'ya duacıyım...

(Duraklama... Kendini toparlar. Güler.)

Sen tasalanma, Anne. “Yalnızca uykudur benim göçeceğim yer.” Yalnızca uykudur.

(BILLY yatar, ağırlı hırıltıları gittikçe kötüleşir, sonunda çok acı veren bir soluk kesilmesiyle birden durur. Gözleri kapanır, başı bir yana kayar, öyle uzanmış, kıpırtısız kalır. Ağır ağır kararır.) (McDonagh 1996, ss.57-58)

KAYNAKÇA

Kitaplar

McDonagh M., 2007. *Inishmaan'ın Sakatı*. Devlet Tiyatroları Dramaturjisi

Stanislavski K., 1993. *Bir karakter yaratmak*. İstanbul , İleri Kitabevi

Stanislavski K., 1999. *Bir rol yaratmak*. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi yayınevi

Stanislavski K., 1992. *Bir aktör hazırlanıyor*. İstanbul, MEB yayınları

Şener S., 2001. *Dünden bugüne tiyatro düşüncesi*. Ankara, Dost Kitabevi

Sürelî Yayınlar

Bay Y., Mart 2007. *Milliyet Sanat*. ss.68-70

Schild R., Mart 2007. *Tiyatro Dergisi*. ss.12-14